

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

SONDAJUL DE OPINIE

efectuat de Institutul
de Sociologie și Opinie Publică
(ISOP)

al Fundației *România de Mâine*

(3-7 ianuarie 2001)

ÎN DEZBATEREA SPECIALIȘTILOR

Opțiune clară pentru o creștere economică ferm susținută, durabilă

Prof.univ.dr. **Gheorghe ZAMAN**,
directorul Institutului de Economie Națională,
decanul Facultății de Management Financiar-Contabil

Capacitatea maximelor – mai vechi sau mai noi – de a fi apte pentru a deveni o „legislație universală” sau un cadru reglator peren, printre altele, se confirmă și prin cunoscutul dicton „vox populi, vox dei”, a cărui conotație operațională actuală se leagă, fără îndoială, de metoda de cercetare a sondajelor de opinie, uzitată într-un spectru cu extindere continuă, în cele mai diferite discipline științifice, atât pozitive, cât și socio-umane.

Conectarea dictonului amintit de metoda sondajelor de opinie are relevanță interpretativă doar dacă se respectă logica obiectivelor urmărite prin întrebări, procedurile de reprezentare și chestionare ale eșantionului, colectarea și prelucrarea datelor, interpretarea rezultatelor într-un context corelativ multidiscplinar.

Opinia națională nr. 296, din 19 februarie 2001, a publicat rezultatele unui sondaj de opinie, realizat de către Institutul de Sociologie și Opinie Publică, cu ajutorul unor operatori specializați din cadrul Facultății de Sociologie-Psihologie a Universității **Spiru Haret** – București, în perioada 3-7 ianuarie 2001, sub coordonarea prof. univ. dr. **Aurelian Bondrea**, președintele Fundației *România de Mâine*, director al institutului menționat. Sondajul s-a desfășurat pe un eșantion reprezentativ, cu o marjă de eroare de $\pm 3\%$.

Obiectivul major al sondajului a urmărit testarea opiniei publice în legătură cu principalele probleme și soluții ale reformei politice, economice și sociale din România, imediat după instalarea pe cale democratică a noii puteri,

prin votul de la 26 noiembrie 2000.

O primă analiză a rezultatelor sondajului, **relevantă din punctul de vedere politico-social**, a fost efectuată de profesorul Aurelian Bondrea în studiul „**Opinia publică națională investeste încredere și speranțe în noua conducere a țării. Reflecții pe marginea rezultatelor recentului sondaj de opinie ISOP**”, publicat în același număr al săptămânalului *Opinia națională*. Prin densitatea și interdisciplinaritatea ideilor, el deschide calea unor investigații ulterioare axate pe finalități problematice complementare.

Voi încerca, în cele ce urmează, să prezint o serie de reflecții și opinii al căror element focalizator, de această dată, va fi cel al economiei românești, mai ales că, direct sau indirect, aproape toate întrebările și structura procentuală a răspunsurilor au o componentă economică substanțială, constituind un fundament util pentru deciziile la nivelurile micro, mezo și

macroeconomic, pe orizontul previzional scurt și mediu-lung.

1. Șanse sporite îmbunătățirii situației economico-financiare

La întrebarea fundamentală, referitoare la aprecierea dacă noul guvern va fi în măsură să **îmbunătățească situația economico-financiară** a țării, peste 55,6% din totalul celor chestionați au răspuns „da” și doar 26,9% au spus „nu”, restul (17,5%) aparținând categoriei „nu știu/nu răspunde”. Rezultă, așadar, încrederea în capacitatea actualii guvernări de a îmbunătăți situația economico-financiară și, implicit, sprijinul unei „mase critice” majoritare, consistente a populației, bazat, în primul rând, pe dezirabilitatea priorităților și obiectivelor economico-financiare ale Programului de guvernare 2001-2004, și anume: **relansarea creșterii economice;**

combaterea sărăciei și șomajului; refacerea autorității statului și a instituțiilor sale; reducerea birocrăției, combaterea corupției și a criminalității; continuarea și accelerarea procesului de integrare în Uniunea Europeană și NATO.

Într-adevăr, stabilirea clară a unor obiective ale dezvoltării economico-sociale a României, coexistente, compatibile, durabile și interdependente – cum sunt cele mai sus enumerate – are puterea de a atrage o proporție sensibilă a încrederii și consensului membrilor societății.

Majoritatea afirmativă a răspunsurilor a avut în vedere și măsurile și politicile economico-financiare preconizate a fi aplicate în perioada 2001-2004, care încearcă să realizeze interfața dintre economia reală și cea nominală, printr-o serie de politici fiscale, bugetare și de îmbunătățire a mediului de afaceri favorabile privatizării și restructurării firmelor, creșterii profitabilității și competitivității acestora.

(Continuare în paginile 4 și 5)

În susținerea idealului unității naționale

Cele mai mari pagube ne aduce politica noastră culturală improvizată

– Convorbire cu academicianul **Ștefan ȘTEFĂNESCU** –

• **Stimate domnule academician, cercetarea istorică a constituit principala cale de afirmare a idealurilor reîntregirii noastre naționale. Își îndeplinește ea acest rol esențial și astăzi? Avem noi asigurată unitatea culturală a tuturor românilor în vederea acțiunilor viitoare de reîntregire pașnică?** • Ce pot să vă spun eu este că, în ultimii doi ani, am condus personal trei doctorate, susținute la București, de două tinere din Chișinău și de un tânăr de la Cernăuți. De la Chișinău, a fost o doctorandă care a susținut o teză cu subiect religios, și anume despre mănăstirile din Moldova închinată la Muntele Athos (o foarte frumoasă lucrare care urmează să vadă în curând lumina tiparului), iar cea de-a doua lucrare, aparținând unei fete care lucrează la Arhivele Statului de la Chișinău, are

drept temă *Economie și societate în Moldova secolelor XIV-XVII*. De la Cernăuți, este vorba despre Ilie Luceac care și-a susținut lucrarea consacrată elitelor culturale din Bucovina, o analiză de caz – *Familia Hurmuzachi*. Și această lucrare, cu foarte mult material inedit, cules atât din centrele din țară, cât și de la Cernăuți, urmează să vadă lumina tiparului. Ilie Luceac este și redactor la „Glasul Bucovinei”, studiile lui publicate aici sunt de foarte frumoasă ținută științifică, iar lucrarea de doctorat se constituie într-un veritabil model de analiză. Și este scrisă într-o limbă românească foarte frumoasă. De altfel, el face parte dintr-o familie de intelectuali unde tradiția culturii române este vie; soția lui, dna Alexandrina Cernov, este titulara Catedrei de limba română din cadrul Universității din Cernăuți. Bucuria

acestor tineri este imensă și ea a fost adesea exprimată în cuvinte calde, pentru faptul de a fi reușit să obțină titlul de doctor la Universitatea din București, în cadrul Seminarului Dimitre Onciul, în al cărui climat cultural-științific au reușit să se integreze perfect. Cred că tocmai această integrare în climatul nostru cultural-științific conduce la obiectivele despre care mă întrebați. • **Așadar, asemenea doctorate aduc un plus de informație pentru istoriografia noastră și, totodată, tocmai pe o asemenea cale adevărul istoric reintră în drepturile sale în provinciile istorice ale românismului, situate încă în afara granițelor actuale ale țării.**

Mihai IORDĂNESCU

(Continuare în pag. 3)

Anul Brâncuși

Pagina 8

Masa tăcerii

Cartea de referință la Editura Fundației România de Măine

„Timpul”, nr. 6 (523) din
6-13 februarie 2001

Sub titlul „Starea națiunii 2000. România încotro?”, prof. Aurelian BONDREA publică un prim volum dintr-o lucrare care ia pulsul realității românești la zi, în întreaga complexitate de probleme ale tranziției. De altfel, prima secțiune a volumului face o disociere necesară și explicitează, în mod oportun, noțiunile de revoluție, reforme, tranziție, prezentând sintetic o sumă de analize, ipoteze, evaluări teoretice ale unor autori români și străini, revelatorii pentru mai buna înțelegere a schimbărilor petrecute după 1989 în România. Următoarele două capitole prezintă, prin date statistice și analize comparative, evoluția societății românești de-a lungul a șapte decenii (1918-1989), marcate de cele două mari –isme ale secolului abia încheiat: capitalismul și socialismul.

Cu obiectivitate și bogată argumentație științifică se relevă (și sunt recunoscute) schimbările importante înregistrate în România pe traiectoria modernizării sale și a sincronizării devenirii sale cu țările dezvoltate. Un accent particular este pus pe tradițiile istorice naționale, demers cu atât mai necesar cu cât, în ultimii ani, s-au vehiculat diverse opinii ce prezintă denaturat, trunchiat, unilateral sau chiar răuvoitor această componentă organică a realităților românești.

Capitolul de rezistență și cel mai cuprinzător se află, în mod firesc, sub genericul *Tranziția în România în perioada 1990-2000*. Un tablou complex, nuanțat cu lumini și umbre, care încearcă să definească într-un mod cât mai exact starea de fapt a României ultimului deceniu al

secolului trecut, primul deceniu al tranziției. Dincolo de analizele și concluziile cărții la acest capitol este de reținut exprimarea plastică formulată, în 1992, de către cunoscutul om de afaceri american David Garst: „Sunteți un popor foarte instruit – declara el cu sinceritate –, dar vă lipsesc încrederea și curajul (...). Profitând de faptul că aveți oameni pregătiți și o poziție foarte bună, din punct de vedere geografic și economic, ați putea deveni în scurt timp un popor prosper, care, lipsit de griji, să dea frâu liber inventivității și inteligenței sale native”.

Lucrarea se apleacă asupra factorilor care au concurat la declinul evident al economiei și standardului de viață din ultimii zece ani, punând câteva răscolitoare întrebări (și

proponându-și, evident, să răspundă la ele în cuprinsul acestui volum și al celor care-i vor urma).

În sfârșit, trebuie menționat cu deosebire motto-ul sub care se află cartea, o frază eminesciană din secolul trecut, dar care-și păstrează neștirbită actualitatea și acuitatea: „E evident că sarcinile cu care tranzițiunea ne-a încărcat cu asupra de măsură ne dictează în mod serios de-a ne întoarce de pe calea greșită, de-a privi în mod mai limpede starea adevărată a țării, de-a judeca în mod mai limpede necesitățile ei”. Acestui îndemn eminescian autorul cărții se străduiește să-i răspundă din unghiul și cu uneltele omului de știință, rezultatul strădaniilor sale, fiind o carte temeinic întocmită, incitantă la lectură, de utilitatea unei cărți de referință.

Actualitatea demersului istoriografic în Istoria modernă a românilor 1774 – 1848

de prof.univ.dr. Nicolae ISAR

Apariția la Editura Fundației României de Măine a cărții prof.univ.dr. Nicolae ISAR, *Istoria modernă a Românilor 1774-1848* ne-a atras atenția, prin personalitatea autorului, amploarea temei abordate și actualitatea demersului istoriografic. Istoria modernă a Românilor este, fără îndoială, unul din domeniile cele mai importante ale studiului istoric: perioadă a renașterii naționale, a revenirii la sistemul domniilor pământene și a primelor revoluții ce înscriu România în rândul națiunilor vii europene: 1821-1848. Din nefericire, în contrast cu importanța subiectului, puține erau lucrările de sinteză, bogat documentate, care să pună în lumină într-un mod corect, nepartizan, dezideologizat problematica epocii moderne. Lucrarea d-lui Nicolae Isar face, în sfârșit, tocmai acest lucru și de aceea merită o analiză aparte. Alte elemente ce merită semnalate pozitiv: dorința autorului de a nu face eseistică istorică, ci de a analiza faptele și datele istorice pure, dorința realizată de a continua Școala pozitivistă (D. Onciul, A. D. Xenopol, N. Iorga) prin rigoare științifică și bogăție documentară și, în final, faptul că autorul anunță un element mult așteptat în istoriografia românească postdecembristă: sfârșitul epocii demitizării. Epocă în care „momente ca 1821, 1848, 1853 au fost abordate superficial, «curățite» de autenticitatea și gravitatea situațiilor în care au apărut, ele fiind plasate pe seama unor „mituri”, a unor producții sau viziuni mentale tardive”.

Acesta este și motivul care ne îndeamnă să acordăm o importanță deosebită acestei lucrări, deoarece prin ea se pune capăt fenomenului de diletantism și dezinteres față de istoria națională, cultivat în ultimii

ani și ne racordăm la istoriografia românească interbelică cu tot ce a avut ea mai bun: rigoare, documentare și pluralism de idei.

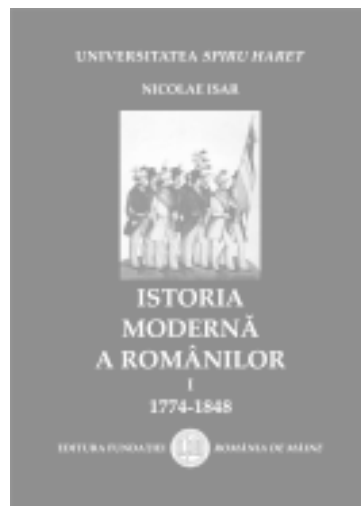
Alte elemente importante de semnalat în alcătuirea lucrării, care sperăm că vor deveni un model pentru noile lucrări dedicate domeniului istoric: documentarea serioasă, bibliografia bine structurată, respectul față de tradiția istorică națională, stilul alert și plăcut, bogăția impresionantă și organizarea lucrării într-un mod inteligent, permițând însușirea informațiilor de către toți cei interesați.

Astfel, autorul dedică primele capitole, „problematicii formării și afirmării națiunii române”, fiind partizanul înscrierii sfârșitului secolului al XVIII-lea în perioada modernă, ca un moment al apariției primelor teorii politice naționale (capitulațiile), a conștiinței naționale și a dorinței de revenire la domniile pământene și de reformare a societății. Într-un cuvânt, o lungă perioadă de timp, în care națiunea română se pregătește pentru momentul 1821, „primul triumf al «învierii neamului”.

„Sub semnul acestui moment stau toate realizările ulterioare de până la 1829: domnia pământeană, școala națională definitivată acum și memoriile ce exprimă voința neamului de a exista. Profesorul N. Isar exprimă, ca și alți specialiști, convingerea că perioada 1829-1848 este, în primul rând, perioada Regulamentelor Organice și a protectoratului, care vor avea în mod neașteptat „un merit indirect foarte important, concentrând împotriva lor săgețile otrăvite ale criticilor, ele au oferit posibilitatea clarificării ideilor și o țintă precisă de acțiune și ofereau noi impulsuri mișcării de renaștere națională”.

Momentul de vârf al primei părți a secolului XIX este reprezentat de revoluția de la 1848.

Revoluția română este prin caracterul ei o revoluție europeană, modernizatoare, unificatoare pentru spațiul românesc care schimbă clar și rapid mentalități înrădăcinate și dă românilor posibilitatea de a-și exprima

cu tărie drepturile naționale laolaltă cu alte popoare europene.

Moment deosebit prin excelență, anunțând intrarea în istorie a unei generații care va făuri ulterior unirea (1859), aducerea prințului străin și Constituția (1866) și, în final, independența (1878), primește în lucrarea d-lui Isar o analiză amănunțită. Analiză ce demonstrează caracterul de revoluție românească ce „transformă dezideratul Unirii Principatelor într-o problemă europeană”, revoluție victorioasă cu o „tactică non-violentă în Țara Românească care „îmbogățește tezaurul gândirii europene”.

Un alt element neașteptat rezultat din analiza altor documente istorice, efectuată de d-l prof. N. Isar, este rolul

extraordinar pe care biserica și școala le au ca „instituții fundamentale în mișcarea de renaștere națională”. Dacă în alte state europene există o confruntare între cele două instituții, o luptă pentru supremație sau chiar o ostilitate a bisericii față de lupta națională, principatele oferă imaginea contrară, clericii sunt cei care dezvoltă școala națională („Veniamin Costache) și cei care activează ca profesori (Eufrosin Poteca ajuns egumen de Motru e profesor la Sf.Sava) sau care ajung în fruntea mișcărilor revoluționare (Popa Radu Șapcă). Lupta națională se oglindește astfel și în cultură prin „străduința de a consacra învățământul superior în lupta națională și de a asigura dezvoltarea viitoare prin formarea primelor serii de specialiști în înțelesul modern al cuvântului”.

Astfel, în timp ce Țara Românească și Moldova devin state moderne europene, în adevăratul sens al cuvântului, români din Basarabia, Bucovina sau Transilvania aflați sub stăpâniri străine încearcă prin Biserica ortodoxă sau cea greco-catolică, prin memorii (Suplex-ul din 1791) sau prin mișcări masive, precum răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan din 1784 să își mențină identitatea națională.

Iată, așadar, câteva din motivele care ne-au determinat să acordăm o importanță deosebită lucrării – *Istoria modernă a Românilor* pentru că, în sfârșit, avem un studiu atent care începe cu seria de diletantism din ultimii ani și cu lucrările de tip ideologic din perioada de dinainte de 1989. Prin această carte se dă un semnal de normalitate, istoria revine ca prioritate, iar misiunea sacră a istoricului de a-și apăra patria prin pană și cultură își recâștigă demnitatea.

Asistent universitar
Anton CARAGEA

Noi apariții în Editura Fundației României de Măine

• Valerică OLTEANU
(coordonator),
Manuela EPURE,
Aurelian A. BONDREA
Cercetări de marketing
(264 p., 70.000 lei)

• Constantin MOISUC
(coordonator),
Lumița PISTOL,
Elena GURGU
Economie internațională I. Probleme globale ale economiei mondiale
(256 p., 85.000 lei)

• Valer - Vasile BICĂ,
Ioan BURGHELEA
Drept civil. Teorie generală. Persoanele
(240 p., 128.000 lei)

• Ionel DUMBRAVĂ
Management general
(256 p., 100.000 lei)

• Dumitru GHEORGHE
Logică generală. I. Noțiuni introductive. Analiza și evaluarea argumentelor deductive în logica propozițională. Silogistica. Argumente nedeductive.
(208 p., 96.000 lei)

(Urmare din pag. 1)

• Este evident că lucrurile stau așa. Noi ne bucurăm că faima centrului universitar bucureștean este atât de mare încât ei țin anume să vină aici la studii sau la specializare și, repet, cei ce au venit au fost de foarte bună calitate intelectuală, foarte ambițioși în a-și elabora lucrările la un nivel tot atât de ridicat ca și cele mai bune lucrări realizate de colegii lor din țară. Am satisfacția că susținerea acestor teze a constituit momente de vârf. • **Este, desigur, foarte bine că asemenea tineri vin la București, de unde „răsare soarele tuturor românilor”, dar nu credeți că a sosit vremea ca și Bucureștii să le trimită mai multă lumină chiar acasă la ei, iar ei să se simtă mai bine ocrotiți de noi, cei din patria mamă?** • Vedeți dv., contează mult politica guvernelor românești în această direcție și este absolut necesar ca ea să fie mai bine susținută spre a putea fi mai penetrantă, mai competitivă pe „piața” impunerii adevărului istoric. Dar contează foarte mult și calitatea dascălilor care lucrează cu cei ce vin la noi. Profesorul trebuie să știe că aceștia au nevoie să fie mai bine antrenați în activitatea catedrelor, a seminariilor universitare spre a recupera cât mai repede deficitul de informație și a obține imaginea integrală a societății românești, nu doar ceea ce li se oferă astăzi. România istorică, România profundă, România perenă reprezintă o realitate care depășește imaginea de astăzi a societății românești, reprezintă o realitate care a fost și trebuie să revină la parametrii ei firești, unificatori prin fondul de voință, dar și prin puterea năzuinței, a forței de a te consacra marilor idealuri ale unității naționale. O forță cel puțin pe măsura celei demonstrate de înaintașii noștri. Ei trebuie să recupereze, din punctul de vedere al izvoarelor de informații, mai mult decât colegii lor din țară, să fie antrenați în mai mare măsură în activitatea seminariilor, a catedrelor. Noi înșine, în fond, putem fi beneficiarii cunoștințelor lor, în domenii care ne-au fost mai puțin apropiate. • **Cum a fost cazul doctoratului recent consacrat Familiei Hurmuzachi. Aveți în vedere și primirea mai multor studenți, nu numai doctoranzi?** • Evident. Și în cazul studenților se impune cu atât mai mult apropierea de ei și inițierea în izvoarele de informare și în tehnicile de cercetare. • **Puteți să ne spuneți cam ce pondere au studenții români de peste actualele granițe, veniți la noi să studieze istoria, și dacă asemenea pondere o apreciați ca satisfăcătoare?** • Mi-e greu să dau o cifră globală, dar știu că la început, imediat după anul 1990, au fost mult mai mulți decât acum. În ultima vreme, numărul lor a scăzut. • **De ce credeți?** • Posibilitățile statului nostru de a oferi burse sunt mult mai mici, iar pe de altă parte, cred că și la ei învățământul a cunoscut o largă dezvoltare. Am cunoscut la Chișinău, de pildă, dascăli de foarte bună calitate care predau în limba română și realizează cursuri de istoria

românilor la un nivel foarte ridicat. Îi cunosc bine pe cei care lucrează la Institutul de istorie al Academiei din Chișinău și care, în același timp, au strânse legături cu noi. De pildă, recent a venit în țară directorul Institutului de istorie de la Chișinău care este și membru corespondent al Academiei moldovenești de științe. Manualul de istorie a românilor, redactat de acest specialist cu încă un autor, cred că este cel mai bun manual de istorie a românilor, care ar putea fi recomandat și în țară. • **Sunt, așadar, unioniști?** • Desigur, deși trebuie să fim realști cu toții și să vedem că, deocamdată, condițiile existente nu îngăduie reunificarea, dar ceea ce este important acum este unirea prin cultură, unirea spirituală, adică aceeași cale prin care a fost

salvați istoricii, care sunt păstrătorii și cultivatorii conștiinței de sine a unui popor, poporul român va supraviețui oricăror vitregii, va renaște. Tocmai în acest spirit am deschis în Analele de istorie ale Universității Spiru Haret o rubrică, intitulată *Mari istorici și ideea națională*; am discutat aici despre Iorga, Onciul, acum se află la tipar Xenopol și voi continua până la Gheorghe Brătianu. • **Mai are istoria în școală valoarea educativă pe care o merită și care îi este de fapt proprie?** • Cred că da. Acum câteva săptămâni am venit dintr-un mediu rural unde istoria se trăiește integral. Este vorba despre comuna Goicea-Dolj, unde Dimitrie Gusti și-a început prima lui cercetare cu caracter monografic și unde, de curând,

românilor? • Prima noastră îndatorire este să-i avem permanent în vedere pe cei care au preocupări pentru cultura română. Trebuie să-i încurajăm în preocupările lor. Scop în care ar trebui să avem o literatură istorică, o literatură care să circule în străinătate. La un moment dat, în cadrul Academiei Române exista o serie, **Bibliotheca Historica Romaniae**, care publica cele mai bune lucrări românești în limbi de circulație internațională. Din păcate, a fost desființată din lipsă de bani. Cred că se impune a fi urgent reluată. • **În Secția de istorie a Academiei câți membri plini, de onoare sau membri corespondenți sunt cooptați dintre specialiștii străini care s-au făcut remarcați prin lucrări de**

avem încă o politică națională riguroasă elaborată? • Într-adevăr, este mai mult una aleatorie, improvizată și asta costă mai mult decât cheltuielile incriminate. • **Ce puteți recomanda aici?** • Noi avem o seamă de centre culturale în străinătate și cred că și ele ar putea aduce o infuzie de angajare în schimburile culturale. Dar, desigur, și ele trebuie să fie sprijinite de Ministerul de Externe, de Ministerul Culturii, de Academie ș.a. • **Care este astăzi statutul Școlii române din Franța, întemeiată de N. Iorga, și al celei de la Roma, întemeiată de Pârvan?** • Cea din Franța nu mai există, cea din Roma nu mai are statutul stabilit de Pârvan în perioada interbelică. Știu că altădată țineau de Academie, eu am văzut rapoartele pe care le trimiteau Academiei; și cea din Franța, și cea de la Roma au avut un rol foarte mare în pregătirea specialiștilor noștri de marcă. Biblioteca Școlii de la Roma ajunsese să fie cea mai bună bibliotecă despre romanitatea orientală, dar ea, ca și cea din Franța, s-a pierdut după anul 1948. • **De ce problema n-a fost reluată după 1990 când la conducerea ministerului nostru de externe au fost oameni ca Andrei Pleșu, Petre Roman și alții cu pretenții de mari intelectuali? Să se fi opus, de pildă, italienii sau francezii?** • În nici un caz. Ca dovadă că în preajma școlii noastre din Italia există școli ale multor alte state. Cred că politica noastră culturală n-a fost cum trebuie să fie. • **Domnule academician, acum, în final, spuneți-ne, vă rugăm, ce vă doare mai mult în legătură cu tematica discuției noastre?** • Mă doare cel mai mult tocmai lipsa de pătrundere a valorilor istoriei și istoriografiei noastre în lumea științifică internațională. Cel puțin în această privință, am putea fi mari și valoroși exportatori de cultură. Avem ce arăta, avem ce oferi lumii și n-o facem. Nu avem o politică pe termen lung. Și este păcat, mare păcat! • **În speranța remedierii urgente a acestui neajuns atât de costisitor, vă urez multă sănătate și vă mulțumesc pentru convorbirea de față.**

În susținerea idealului unității naționale

Cele mai mari pagube ne aduce politica noastră culturală improvizată

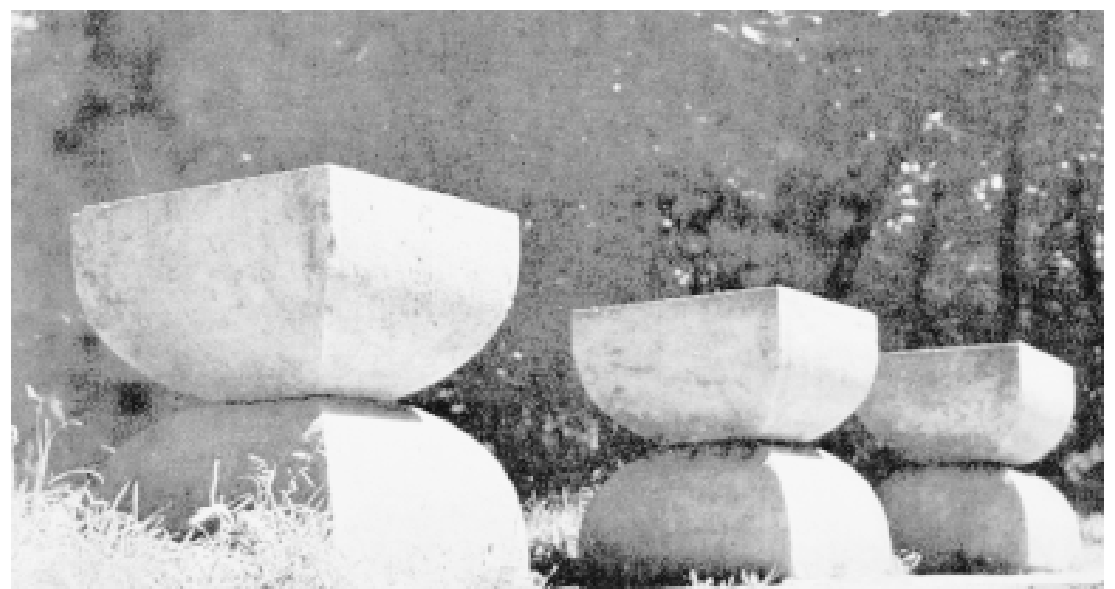
– Convorbire cu academicianul Ștefan ȘTEFĂNESCU –

pregătită Unirea din 1918. Pentru că realitatea noastră economică nu ne permite mai mult, în schimb realizările culturale permit o apropiere deplină. • **Și tocmai de aceea trebuie să amplificăm relațiile culturale.** • Evident. • **Dar, ca o condiție a acestei amplificări, statutul însuși al istoriei în învățământul de toate gradele din România n-ar trebui să fie mai prominent, mai bine reprezentat sub toate raporturile? Are predarea istoriei în școală coerența necesară? I se valorifică integral potențialul educativ sau se transformă în contrariul lui prin așa-zisa demitizare, în fapt o persiflare a trecutului istoric?** • Alături de limba maternă, istoria a fost și rămâne pentru noi o forță morală. Ea ne-a dezvoltat conștiința de sine, ea a contribuit la definirea identității românești în armonia statelor europene. Repet, pentru existența noastră, istoria a fost mai puternică decât orice armă militară. Cunoașterea ei este o necesitate, deci și o datorie. Nu se pune problema demitizării, ci doar problema de a ne cunoaște mai bine istoria. • **Din această perspectivă, vă satisface statutul istoriei în școala noastră de astăzi?** • Nu cunosc prea bine ce se întâmplă cu disciplina istoriei în școală pentru că organele care i-au stabilit statutul școlar nu prea au apelat la Academie. Vreau să spun însă că eu n-am să uit momentul când, ca director al Institutului de istorie, în 1968, am primit scrisori emoționante din partea opiniei publice românești de a salva patrimoniul arhivistice și pe istorici, în cazul invaziei sovietice care se pregătea. Opinia publică înțelegea că dacă sunt

s-au pus bazele unei fundații culturale, în amintirea faptului că Gusti a fost făcut primul cetățean de onoare al comunei Goicea, în anul 1925. Fundația se cheamă *Satul românesc*. Sensibilitatea arătată de țărani amintirii lui Gusti este mișcătoare. Ce vreau să spun? Că educația patriotică, în sens larg, poate fi făcută și pe calea fundațiilor culturale, a bibliotecilor publice, a căminelor culturale care, în perioada interbelică, au jucat un rol deosebit de important. • **Cum să atragem mai mult și să valorificăm superior aportul unor cercetători de peste hotare, de talia d-lui Alain Ruzé, de pildă, care, iată, a scris câteva lucrări remarcabile despre istoria noastră? Cum să cultivăm, inclusiv pe această cale, idealul reunificării**

valoare asupra istoriei românești? • Cred că sunt vreo 7-8. • **N-ar putea fi mai mulți? Iar cei care sunt au posibilitatea să se reunească în țară la noi, spre a participa la dezbateri pe tema reunificării românești, de pildă?** • Ar fi ideală o asemenea inițiativă și trebuie să vă spun că, nu cu mult timp în urmă, Academia Română se făcuse cunoscută prin faptul că, membrilor străini ai săi, le trimetea măcar publicațiile sale. Nici această practică nu mai este posibilă astăzi, din aceleași motive financiare. Și este trist. Înainte, opinia publică internațională a fost câștigată la cauza românească și pentru că mari personalități erau cultivate de Academia noastră, făcându-i membri ai săi. Iar azi nu le mai putem trimite nici cel puțin publicațiile Academiei. • **Din câte știu, în această direcție nu**

Anul Brâncuși

Scaune (1938) Târgu Jiu

Opțiune clară pentru o creștere economică ferm susținută, durabilă

(Urmare din pag. 1)

Totodată, am mai menționa că politicile economice din Programul de guvernare beneficiază de o verosimilă adecvare sectorială și regională de natură să instrumenteze în viitor planuri de acțiune coerente și eficiente.

Nu este exclusă configurarea în parte a unei astfel de structuri procentuale a răspunsurilor și datorită convingerii unei bune părți a respondenților că „mai rău decât atât nu se poate”, ceea ce confirmă *starea de criză limită* în care a fost adusă țara de guvernarea bazată pe coaliție și algoritm politic.

În finalul comentariului nostru la această întrebare subliniem că realizarea obiectivelor și a priorităților stabilite prin Programul de guvernare și politicile pe care acesta le implică, necesită, pe de o parte, **asigurarea cu resurse, consecvență, transparență și comunicare din partea puterilor în stat**, și pe de alta, **conștientizarea de facto a interesului național, responsabilitate și coeziune** din partea fiecărui cetățean al României și, mai ales, a forțelor politice, indiferent de apartenența lor doctrinară. Totodată, realizarea și respectarea **Pactului social tripartit** – Guvern, Sindicate, Patronat – capătă o importanță aparte pentru stabilitatea politică, economică și socială a țării, condiție pentru mersul reformei și funcționalitatea mecanismelor de piață.

2. Durata relansării economice

Din punctul de vedere al realizării programelor economice ale actualei guvernări, o importanță deosebită capătă răspunsurile privind **durata de timp**, necesară pentru îmbunătățirea situației economico-financiare a României. O proporție de 28,4% din respondenți consideră că durata va fi de 2 ani, 5,9% de, 6 luni, 18,2%, de un an și 20,9%, nu știu/nu răspund.

Există și un segment de 26,6% din numărul total al chestionaților care, în general, consideră că noul guvern nu va fi în măsură să îmbunătățească situația economico-socială a țării și care, în consecință, nu specifică nici un fel de durată. Acest segment al „scepticilor” nu-l considerăm foarte mare, în comparație cu un total de 52,5%, care sunt de părere că, în cel mult doi ani, în România vom înregistra o ameliorare a situației.

Este de remarcat **realismul** respondenților, marea lor majoritate fiind conștienți că schimbările pozitive în structura economico-financiară a țării necesită timpi diferiți, în funcție de specificul fiecărui domeniu, forțarea etapelor, ca și trenarea acestora fiind la fel de contraproductive. În această privință, dihotomia scolastică între terapiile de șoc și graduală trebuie adecvată urgenței și specificului prioritar al fiecărui domeniu, ceea ce, de exemplu, ar presupune „rețete șoc” în cazul corupției, birocrăției, delincvenței, creșterii autorității

instituțiilor de stat și „rețete graduale” pentru schimbări, fenomene și procese restructurative complexe a căror perioadă gestantă este pur și simplu un datum (copilul normal se naște la nouă luni, nașterile premature sau întârziate fiind eșuate!). Doar prin **competență, experiență și profesionalism** guvernării pot identifica perioadele optime ale transformărilor economico-sociale eficiente. Aceasta, desigur, nu exclude, de exemplu, **arderea unor etape** „acolo unde este posibil sau se impun”, îndeosebi în cazul aplicării anumitor generații de tehnologii informaționale, fără a mai fi cazul de a recurge la generații depășite, anterior utilizate în țările dezvoltate și care, practic, nu ne-ar mai permite încadrarea în structurile actuale ale globalizării piețelor și societății informaționale.

Astfel, **multă încredere** se acordă instituțiilor statului în următoarea structură procentuală: 30,4% – pentru Președinție; 32,4% – pentru Guvern; 21,4 – pentru Parlament. **Încrederea puțină** se distribuie procentual, în totalul respondenților, astfel: 31,1% – pentru Președinție; 32,7% – pentru Guvern și 35,6% – pentru Parlament.

Rezultă, așadar, un relativ avans de încredere în Guvern și Președinție care, ținând seama de marja de eroare ($\pm 3\%$), ar putea fi considerate aproximativ egale în această privință.

Cea mai mare proporție a **neîncrederii** se află în **zona Parlamentului României**, ceea ce confirmă și proporția de 76,6% a respondenților care consideră **necesară reforma sistemului politic**, în țara noastră. Acest rezultat se explică prin slaba performanță a

– Senatul va reprezenta politic județele (comunitățile administrative locale) și va avea atribuții de politică externă, luând decizii legate de legile administrației comunităților locale și asupra acordurilor, tratatelor internaționale sau legilor cu implicații în politica externă a țării;

– Camera Deputaților ar avea votul decisiv în toate celelalte situații de legiferare.

Având în vedere opțiunea majoritară pentru **reformarea sistemului politic** din România, apar oportune o serie de măsuri pe care Guvernul să le întreprindă pentru: restabilirea raporturilor constituționale între Parlament și Guvern; fundamentarea politică și social-economică a proiectelor de acte normative și armonizarea acestora cu legislația UE; consultarea organizațiilor societății civile interesate în elaborarea

ministru; modificarea Legii electorale cu privire la mecanismul alegerii deputaților și senatorilor.

Accelerarea reformei administrației publice centrale și locale, inclusiv în direcția întăririi capacității administrative de a face față obligațiilor care îi revin României în calitate de viitor stat membru al UE, va urmări o serie de obiective fundamentale dintre care menționăm: restructurarea Guvernului, în vederea eficientizării actului de guvernare; înființarea unor noi ministere, pentru a răspunde mai eficient priorităților de relansare economică și de pregătire a aderării României la UE; înființarea în structura organizatorică a ministerelor a unor oficii conduse de secretari de stat, pentru relația cu parlamentul, sindicatele și patronatul, integrarea europeană și relații externe, investitori străini și autohtoni; stabilirea unor structuri-cadru de organizare suplă și eficiente privind organizarea ministerelor și agențiilor guvernamentale, prefecturilor, consiliilor județene și locale, primăriilor etc.; reducerea pe ansamblu, în mod eșalonat cu circa 30% a personalului din ministere și agenții guvernamentale, precum și de la autoritățile publice locale.

De asemenea, se preconizează descentralizarea serviciilor publice și consolidarea autonomiei locale administrative și financiare, demilitarizarea treptată, până cel mai târziu în anul 2002, a unor servicii comunitare, precum și depolitizarea structurilor administrației publice și eliminarea clientelismului politic, stoparea birocrăției administrației publice, întărirea autorității statului și a răspunderii acestuia, armonizarea cadrului legislativ cu reglementările din UE.

(Continuare în numărul viitor)

SONDAJUL DE OPINIE ÎN DEZBATEREA SPECIALIȘTILOR

Oricum, dimensiunea vitezei, a ritmului economic și economisirea resursei extrem de valoroase, care este timpul, va trebui să stea în atenția fiecăruia dintre noi, având în vedere necesitatea diminuării discrepanțelor economice, sociale și tehnologice care ne despart de țările dezvoltate, scurtarea perioadei de timp dintre descoperirea științifică și aplicarea practică a acesteia, reducerea decalajului de timp între investiție și veniturile ce se obțin pe seama acesteia, rapiditatea crescândă cu care se produc schimbările tehnologice, economice și sociale etc.

Planul de acțiune al guvernului pe termenele scurt și mediu stabilește perioadele și termenele previzibile de realizare a obiectivelor pe fiecare domeniu de activitate, ceea ce oferă un cadru de acțiune convergentă pentru diferiții operatori economici ale căror așteptări raționale capătă de această dată, un plus de siguranță.

3. Încrederea în eficiența funcționării instituțiilor guvernării

Opiniile referitoare la **încrederea acordată** Administrației Prezidențiale, Guvernului și Parlamentului, precum și la **necesitatea reformei sistemului politic** în România, deși sunt analizate separat în cadrul a două întrebări, ele pot fi coroborate, având în vedere concentrarea pe aspectele funcționalității și credibilității principalelor instituții statale. Remarcăm faptul că slaba eficiență a guvernării din perioada 1997-2000 a imprimat respondenților rezerve și în ceea ce privește încrederea în instituțiile statului în viitor.

parlamentului în guvernările trecute, când țara a fost lipsită de o activitate legislativă operativă, stabilă și coerentă, de un mediu de afaceri predictibil și propice investițiilor, s-a manifestat incertitudinea dreptului de proprietate asupra unui segment important al avuției naționale, o parte importantă a activității economice a avut loc în sfera informală etc.

În vederea creșterii încrederii în instituțiile de stat, potrivit Programului de Guvernare 2001-2004, reforma instituțiilor publice și a justiției urmează să se concretizeze în:

- reabilitarea instituțiilor statului, pe temeiul principiilor statului de drept și ale democrației constituționale;
- depolitizarea și democratizarea actului de justiție;
- un parteneriat real între guvernant și reprezentanții autentici ai societății civile;
- transparența actului de guvernare, consultarea cetățenilor în procesul de decizie la nivel central și local pentru crearea unui parteneriat real între stat și cetățeni;
- creșterea eficienței actului de guvernare în interesul cetățeanului;
- stabilitatea legislativă și armonizarea legislației românești cu reglementările Uniunii Europene.

Creșterea încrederii în Parlamentul României și transformarea acestuia în „centrul motor” al vieții politice și al democrației constituționale vor necesita eliminarea paralelismului între cele două Camere ale Parlamentului, menținându-se cel puțin într-o primă etapă, până în 2004, sistemul bicameral, potrivit opțiunilor electoratului și tradiției parlamentare românești. Senatul și Camera Deputaților vor dobândi configurații, roluri și atribuții distincte, după cum urmează:

Anul Brâncuși

SONDAJUL DE OPINIE ÎN DEZBATERE

Schimbare radicală a opiniei oamenilor despre „putere”

Prof. univ. dr. Nicolae RADU

În numărul 296 al revistei *Opinia națională*,¹ se sublinia importanța corelării politicilor economice elaborate de reprezentanții aleși ai națiunii cu interesele reprezentanților, reflectate, în mod sintetic, în sondajele de opinie organizate. Acestea din urmă sunt grăitoare pentru modul și măsura în care „cetățenii cred că se regăsesc în conducătorii lor”. Din punctul acesta de vedere, câteva date din recentul sondaj de opinie ISOP sunt semnificative. Ne vom opri asupra a două aspecte: Se pare că:

1. Românul vrea să fie proprietar, dar și să fie ajutat de stat. Vrea, cu alte cuvinte, să aibă pământul sau firma lui, respectiv consideră că proprietatea privată este mai bună (a se citi „eficientă”), dar să și fie ajutat de stat.

2. Înțelege că formele asociative ar fi o soluție pentru salvarea agriculturii, în condițiile menținerii proprietății private, corelate cu intervenția statului.

Din perspectiva celor intervievați, românii ar vrea să se bucure, așadar, și de avantajele aduse de forma de proprietate privată și de foloasele sprijinului statului. Rezultatele sondajului nu ne relevă dacă este vorba despre intervenția statului în calitate de legislator (inclusiv în domeniul vast al economiei) sau despre inițiativele sale în calitate de agent economic. În „buna” tradiție românească, noi le vom presupune pe amândouă.

Întrezărim astfel o înclinație spre intervenționism a omului de rând și o oarecare rezervă față de liberalismul economic. Cine a avut și are încă nevoie de intervenția statului în România? Pensionarii și salariații solicitând să le fie asigurată creșterea veniturilor nominale, respectiv menținerea sau creșterea puterii de cumpărare, întreprinzătorii având nevoie să fie mereu sprijiniți și stimulați prin intermediul diferitelor măsuri de politică economică, funcționarii aparatului de stat și salariații bugetari, pentru a supraviețui. Puțini își imaginează *a world without... state* (o lume fără intervenția statului). Aceasta înseamnă că românii sunt încă departe de calitatea de acel *homo oeconomicus*, promozat de economia politică clasică.

Liberalismul este, totuși, prezent în sondaj, prin afirmarea caracterului pozitiv al proprietății private. Dar despre ce fel de liberalism este vorba? Cât de aproape sau cât de departe este mentalitatea omului de rând de perspectiva individualismului liberal? Sondajul pune o problemă de mare interes teoretic și practic, dar cercetarea de profunzime abia trebuie începută.

Mulți consideră *dependența de stat* drept una dintre consecințele negative ale socialismului, ignorând vechimea acestei propensiuni. Având în vedere evoluțiile

ultimii ani ai mandatului lui Emil Constantinescu au fost marcați de declinul total al încrederii oamenilor în „putere”. Reforma apăsătoare astfel ca definitiv compromisă, iar efortul de a prezenta „involuția” economică și socială, ca „evoluție”, un dezastru comunicațional. În aceste condiții, nu este de mirare că sancțiunea electoratului din noiembrie 2000 a fost atât de aspră, încât unele formații politice, participante la guvernare, s-au prăbușit sau sunt pe cale de a alege între dispariția de pe scena politică sau schimbarea dramatică de mentalitate, pentru a se adapta la realitatea socială, aceasta din urmă refuzând să li se adapteze. Căci oamenii obișnuiți nu pot percepe „involuția”, ca „evoluție”, deoarece sunt normali. De aici ruptura catastrofală dintre „putere” și societate, de aici convingerea multora că „fosta putere” s-a comportat în realitate ca o „pătură superpusă”, „parazită”. „Nu se vede mai nimic din ceea ce s-a promis”, spunea președintele P.D., Petre Roman, în 1999, rezumând astfel, chiar din perspectiva puterii, relația cu societatea civilă. Așa se și explică faptul că opiniile oamenilor apăreau deplin structurate în privința reformei

și ele erau negative: 54% din subiecții sondajului ISOP din 1999 nu mai credeau în reformă, 12% se îndoiau și de faptul că ea ar mai fi posibilă, iar 34%, nici nu-și mai puneau această problemă. Și nu este vorba numai de sondajele ISOP, ci și de altele, care, toate, marcau lipsa de încredere, credința că direcția în care se merge este greșită și rămâne o problemă a viitorului răspunsul la întrebările: Cum de și-au imaginat vechii guvernanți că fac o reformă pe care nu o observă nimeni și în care nu mai crede nimeni? Cum puteau oamenii sprijini o reformă în care nu mai credeau? Cum de a fost posibilă o astfel de ruptură între oameni și putere?

Din motivele de mai sus, un sondaj de opinie efectuat la începutul anului 2001 era important și el trebuia să „măsoare” baza socio-umană a noii puteri. Rezultatele lui pot fi urmărite în revista „Opinia națională”, nr. 296 din 19 februarie 2001. În ceea ce ne privește, remarcăm doar faptul că ceea ce apărea ca fiind definitiv compromis la sfârșitul anului 2000 – reforma – apare acum într-o nouă perspectivă, dramatic diferită față de perioada anterioară. Capitalul de încredere al noii puteri este apreciabil, iar schimbarea de

opinie nu poate fi considerată decât ca dramatică. Căci nu este vorba numai de faptul că 55,6% din subiecții eșantionului consideră că noul guvern va fi în măsură să îmbunătățească situația economico-financiară a țării (procentul este semnificativ), ci de o **adevărată inversare de atitudine, de o trecere de la negativ la pozitiv, de la neîncredere la încredere, de la lehamite și alienare, la speranță și siguranță**. Adâncirea semnificației acestei schimbări de atitudine apare și din modul în care subiecții au răspuns la întrebarea deschisă: „Care credeți că ar trebui să fie prioritățile noii guvernări”? În marea lor majoritate, aceștia răspund „relansarea economică” (sunt utilizate chiar aceste cuvinte), ceea ce ni se pare deosebit de relevant, deoarece coincide deplin cu opțiunile politicii economice inițiată de actuala putere.

Desigur, se știe faptul că schimbările generează adesea încredere, dar datele din sondajul ISOP de la începutul anului 2001, semnifică mai mult decât un „elan inițial”. Semnifică o schimbare radicală a opiniei și acest adevăr trebuie recunoscut ca o situație de fapt și ca o bună premisă de guvernare.

specifice epocii moderne, „românul nostru” (cel care dă nota dominantă caracterului național) nu pare să fi fost vreodată mai încrezător în șansele individualismului. Vreme de 140 de ani diferitele categorii de cetățeni au tot făcut apel la sprijinul statului. Este de înțeles sau de neînțeles o atare atitudine? Cât de rău sau cât de bine este că românul face apel la ingerința statului?

Dacă vom proiecta profilul mentalității românești pe fundalul teoriei liberale clasice,

la exercitarea funcției legislative – generarea și difuzarea mult-pomenitelor *forme fără fond* – și mai puțin la cea de urmărire a modului de execuție și aplicare a legilor, precum și la un intervenționism de tip „clientelar” în economie. De aici, rezultatele *educației etatiste*, care au generat răsfață pentru unii, dezorientare și dependență *funcționărească*, pentru cei mai mulți.

Extensiunea la maxim a domeniului public și inițiativa statului generalizată în perioada

Iată de ce, încrederea în intervenția statului nu poate fi considerată de bun augur, decât în măsura în care se mizează pe creșterea autorității statului. Ceea ce așteaptă, foarte probabil, cetățeanul de rând de mai bine de o sută de ani încoace nu este doar „legea de murături” a conului Leonida și pensia „bașca, după legea aia veche”, ci, poate mai mult decât realizează el însuși, *efectivitatea* instituțională, înțelegând la fel de bine, ca și Trahanache, că „... o soțietate fără prințipuri, va să zică că nu le are”. Cu alte cuvinte, încrederea în stat, în sens pozitiv, este încrederea în funcțiile legislativ-economice și etice ale statului. Numai în aceste cadre proprietatea privată ar putea genera prosperitate pentru cei mai mulți, nu numai pentru unii.

Cu titlu de exemplu, în sensul celor de mai sus, referindu-ne la rezultatele sondajului, numai în condițiile în care sistemul instituțional este *eficient*, și formele asociative din agricultură reprezintă un progres. Altminteri, promovând o agricultură de monocultură, în cea mai mare parte **de subzistență**, „individualismul liberal țărănesc” actual ar regenera eterna prosperitate a țaranului român cu grâul pe același pod, amândouă - și grâul și podul - mâncate de șoareci.

Sondajul de opinie organizat de ISOP ne reamintește o problemă mai veche a societății românești – nevoia de echilibru între intervenționism și liberalism.

¹ Cf. Aurelian Bondrea, *Opinia publică națională investește încredere și speranțe în noua conducere a țării*, *Opinia națională*, nr. 296, 15 febr., 2001, p. 3

Nevoia de echilibru între intervenționism și liberalism

Lect.univ.dr. Eugen GHEORGHITĂ

europene sau americane, vom constata că este „rău”, că, iată, am intrat în cel de-al treilea mileniu și nu avem în România o *liberă inițiativă*, în adevăratul înțeles al cuvântului, ci că, cel mult, ea este în formare.

Din punctul de vedere al eternei formări, al cronicizării stării de tranziție, în care se tot află România de aproape un secol și jumătate încoace, situația din România trebuie înțeleasă numai în devenire istorică, ca de altfel situația oricărei alte zone „mai liberale”. În acestea din urmă, intervenția statului a fost considerată drept *corectivă*, având rostul de a ajusta consecințele acțiunii *stihinice* (sic!) a forțelor negative ale pieței libere.

În România, acțiunea statului nu a fost numai considerată, ci a fost de-a dreptul și de la bun început *educativă*. Din primii ani de existență a statului național unitar român modern, statul a fost cel care a trebuit să dea tonul. EL a „dat” pământ țăranilor, EL a înființat Camere de Comerț și Industrie, Burse de mărfuri și de valori, EL a sprijinit înființarea și supraviețuirea industriei naționale prin politicile sale fiscale și vamale, EL a organizat învățământul elementar, EL a avut un rol decisiv în promovarea valorilor culturale și științifice ale Occidentului. EL a avut inițiativa. Este tot atât de adevărat și faptul că pe seama lui au făcut averi uriașe unii și din cauza intervenției lui au dat faliment alții. Acțiunea statului a fost de multe ori și abuzivă. Ca de obicei, binele și răul merg de-a valma.

Ceea ce este cu adevărat rău în toată această evoluție este că atenția acordată cetățenilor de către statul educator s-a mărginit, de multe ori,

Laboratorul de tehnoredactare situat în edificiul din Splaiul Independenței nr. 313

Programul

Postului de televiziune *România de Măine*

Luni 5 martie 2001	Marti 6 martie 2001	Miercuri 7 martie 2001	Joi 8 martie 2001
8:40 Știri	8:40 Știri	8:40 Știri	8:40 Știri
9:00 Facultatea de Drept Filosofie (1)	9:00 Facultatea de Sociologie-Psihologie Fundamentele psihologiei (4)	9:00 Facultatea de Sociologie-Psihologie Psihologia educației (2)	9:00 Facultatea de Drept Filosofie (2)
9:50 Prezentare. Facultatea de Filosofie și Jurnalistică	9:55 Semnal editorial. Sociologie	9:55 Prezentare. Facultatea de Sociologie-Psihologie	10:25 Prezentare. Facultățile din Brașov ale Universității Spiru Haret
10:10 Facultăți cu profil economic Economie politică (10)	10:05 Facultatea de Filosofie-Jurnalistică Teoria comunicării (6)	10:30 Facultatea de Drept Drept roman (5)	10:45 Facultatea de Drept Drept civil (4)
11:00 Aniversare Spiru Haret. Sesiune omagială	11:05 Presa britanică. Documentar	11:45 Lege și Ordine. Documentar	11:45 Poezia clapelor. Nichita Stănescu
11:25 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba română (5)	11:30 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Lingvistică generală (6)	12:10 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba română (6)	12:05 Facultatea de Sociologie-Psihologie Fundamentele psihologiei (1)
12:45 Lansare de carte. Panteon regăsit de Ioan Adam	12:20 Facultatea de Management Financiar-Contabil Bazele contabilității (4)	13:30 Alma Mater 2001	13:05 Anul Brâncuși. Popas la Hobița
12:50 Facultatea de Sociologie-Psihologie Informatică pentru sociologie (3)	13:15 Atelier studentesc. Sănătate fără fumat	13:40 Facultatea de Management Financiar-Contabil Bazele informaticii (2)	13:20 Facultatea de Management Financiar-Contabil Geografie economică mondială (3)
13:50 Semnal editorial. Sociologie	13:35 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba engleză contemporană (2)	14:30 Studenți în concert	14:20 Semnal editorial. Geografie
14:00 Facultatea de Filosofie și Jurnalistică Teoria comunicării (5)	14:40 Cântece și jocuri populare	15:10 Facultatea de Sociologie-Psihologie Psihologia educației (2) (r)	14:35 Hora la români
14:55 Virtuozi ai muzicii populare	15:05 Facultatea de Sociologie-Psihologie Fundamentele psihologiei (4) (r)	16:05 Prezentare. Facultatea de Sociologie-Psihologie	15:05 Facultatea de Drept Filosofie (2) (r)
15:10 Facultatea de Drept Filosofie (1) (r)	16:05 Semnal editorial. Sociologie	16:40 Facultatea de Drept Drept roman (5) (r)	16:35 Prezentare. Facultățile din Brașov ale Universității Spiru Haret
16:00 Prezentare. Facultatea de Filosofie și Jurnalistică	16:10 Facultatea de Filosofie-Jurnalistică Teoria comunicării (6) (r)	17:55 Lege și Ordine. Documentar	16:55 Facultatea de Drept Drept civil (4) (r)
16:20 Facultăți cu profil economic Economie politică (10) (r)	17:10 Presa britanică. Documentar	18:20 TVRM. Repere și coordonate	17:50 Poezia clapelor. Nichita Stănescu
17:10 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba română (5) (r)	17:35 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Lingvistică generală (6) (r)	18:30 Știri	18:10 Atelier studentesc. Sănătate fără fumat
18:30 Știri	18:20 Prezentare. Facultatea de Marketing și Comerț Exterior	18:50 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba română (6) (r)	18:30 Știri
18:50 Lansare de carte. Panteon regăsit de Ioan Adam	18:30 Știri	20:00 Alma Mater 2001	18:50 Facultatea de Sociologie-Psihologie Fundamentele psihologiei (1) (r)
18:55 Facultatea de Sociologie-Psihologie Informatică pentru sociologie (3) (r)	18:50 Facultatea de Management Financiar-Contabil Bazele contabilității (4) (r)	20:10 Facultatea de Management Financiar-Contabil Bazele informaticii (2) (r)	19:30 Anul Brâncuși. Popas la Hobița
19:55 Semnal editorial. Sociologie	19:45 Atelier studentesc. Sănătate fără fumat	21:00 Studenți în concert	19:45 Facultatea de Management Financiar-Contabil Geografie economică mondială (3) (r)
20:05 Facultatea de Filosofie și Jurnalistică Teoria comunicării (5) (r)	20:05 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba engleză contemporană (2) (r)		20:45 Semnal editorial. Geografie
21:00 Muzică populară	21:05 Cântece și jocuri populare		20:55 Hora la români
Vineri 9 martie 2001	Sâmbătă 10 martie 2001	Duminică 11 martie 2001	
8:40 Știri	8:40 Știri	8:40 Știri	
9:00 Facultatea de Sociologie-Psihologie Fundamentele psihologiei (2)	9:00 Facultatea de Filosofie și Jurnalistică Teoria comunicării	9:00 Facultatea de Sociologie-Psihologie Psihologia educației (3)	
9:40 Prezentare. Facultățile din Constanța ale Universității Spiru Haret	9:55 Prezentare. Facultățile din Râmnicu Vâlcea ale Universității Spiru Haret	9:55 Prezentare. Facultățile din Câmpulung Muscel ale Universității Spiru Haret	
9:55 Facultatea de Management Financiar-Contabil Geografie economică mondială (4)	10:05 Facultatea de Drept Drept roman (6)	10:05 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba română (8)	
10:55 Afaceri în agricultură. Documentar	11:10 Anul Brâncuși. Popas la Hobița	11:15 Caragiale, contemporanul meu	
11:20 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba română (7)	11:20 Facultatea de Sociologie-Psihologie Informatică pentru sociologie (4)	11:55 Facultatea de Management Financiar-Contabil Geografie economică mondială (5)	
12:30 Spiru Haret, ctitor de școală românească	12:20 Aniversare Spiru Haret. Sesiune omagială	12:50 Piața. Documentar	
12:40 Facultatea de Educație Fizică și Sport Anatomie funcțională (4)	12:45 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Lingvistică generală (7)	13:20 Facultatea de Filosofie și Jurnalistică Teoria comunicării (8)	
13:25 TVRM. Repere și coordonate	13:40 Nemuritorul Eminescu	14:15 Alma Mater 2001	
13:35 Facultatea de Management Financiar-Contabil Bazele contabilității (5)	14:15 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba engleză contemporană (3)	14:25 Facultatea de Management Financiar-Contabil Bazele informaticii (3)	
14:25 Satul românesc - permanențe	15:10 TVRM. Repere și coordonate	15:10 Din folclorul popoarelor	
14:55 Facultatea de Sociologie-Psihologie Fundamentele psihologiei (2) (r)	15:20 Facultatea de Filosofie și Jurnalistică Teoria comunicării (7) (r)	15:25 Facultatea de Sociologie-Psihologie Psihologia educației (3) (r)	
15:40 Prezentare. Facultățile din Constanța ale Universității Spiru Haret	16:15 Facultatea de Drept Drept roman (6) (r)	16:20 Prezentare. Facultățile din Câmpulung-Muscel ale Universității Spiru Haret	
15:50 Facultatea de Management Financiar-Contabil Geografie economică mondială (4) (r)	17:20 Anul Brâncuși. Popas la Hobița	16:30 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba română (8) (r)	
16:50 Afaceri în agricultură. Documentar	17:35 Facultatea de Sociologie-Psihologie Informatică pentru sociologie (4) (r)	17:40 Caragiale, contemporanul meu	
17:20 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba română (7) (r)	18:30 Știri	18:20 Repere și coordonate	
18:30 Știri	18:50 Aniversare Spiru Haret. Sesiune omagială	18:30 Știri	
18:50 Spiru Haret, ctitor de școală românească	19:25 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Lingvistică generală (7) (r)	18:50 Facultatea de Management Financiar-Contabil Geografie economică mondială (5) (r)	
19:00 Facultatea de Educație Fizică și Sport Anatomie funcțională (4) (r)	20:20 Nemuritorul Eminescu	19:35 Piața. Documentar	
19:45 Atelier studentesc. Sănătate fără fumat	20:55 Facultatea de Limbiși Literaturi Străine Limba engleză contemporană (3) (r)	20:00 Facultatea de Filosofie și Jurnalistică Teoria comunicării (8) (r)	
20:05 Facultatea de Management Financiar-Contabil Bazele contabilității (5) (r)		21:00 Alma Mater 2001	
20:55 Satul românesc - permanențe		21:10 Facultatea de Management Financiar-Contabil Bazele informaticii (3) (r)	
		21:50 Din folclorul popoarelor	

Anul Brâncuși

Pasărea
în spațiu
(1925)

NOU în programul Postului de Televiziune al Fundației România de Măine

TVRM și-a lansat programul de ȘTIRI

Victor IONESCU,
Director Știri

TVRM și-a lansat programul său de Știri gândit a fi o componentă armonioasă a sistemului televiziunii noastre, în speță, acordând prioritate absolută problemelor educaționale și de cultură, vieții universitare, dar neocolind toate știrile de interes general.

Din acest punct de vedere, Știrile de la TVRM vor fi mai degrabă „clasice”, în spiritul pe care, în lume, îl practică toate marile rețele de televiziune. Vom acorda, așadar, prioritate evenimentului politic, social, economic, cultural-educational, sportiv și de divertisment. Acestea vor fi prezentate sobru și la obiect, fără artificii gratuite prin care greșit înțeleg unii „spectacolul știrilor”. Știrile TVRM vor fi un spectacol prin abordarea serioasă și de esență, prin eșafodarea lor după

gradul real de interes pe care îl prezintă și după importanța pe care știrea o are pentru cele mai largi categorii de telespectatori.

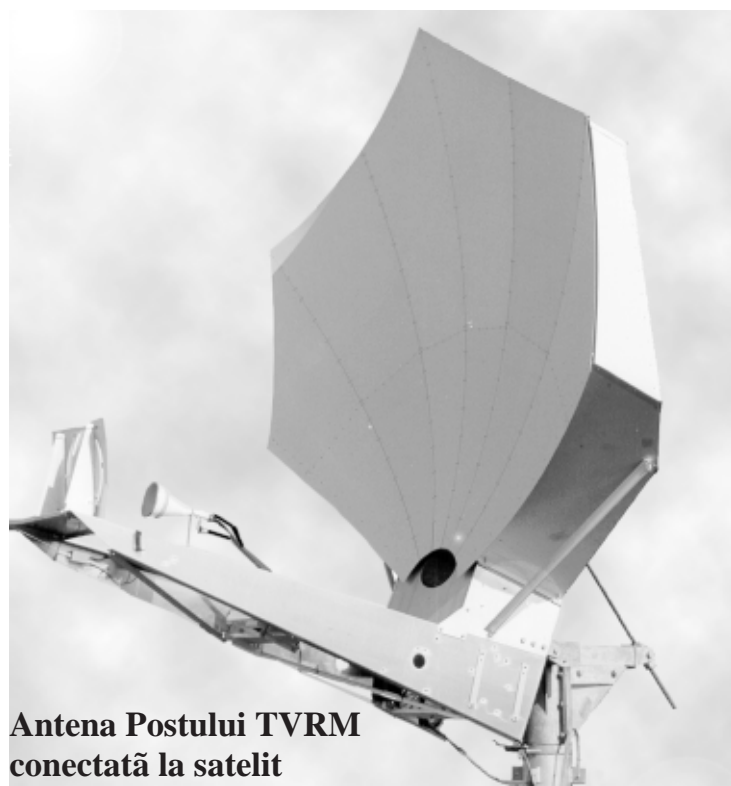
Pentru noi, așa-zisele „fapte diverse” de tip horror sau devierile de comportament, care duc la acțiuni antisociale, nu vor fi știri. Crima sau violul cultivate excesiv de televiziunile comerciale nu sunt decât fapte periferice, care trebuie să facă obiectul unor anchete și cercetări polițienești, judiciare sau psihiatrice și nicidecum al presei, mai ales de informare.

Pornim la drum convinși că telespectatorul român s-a săturat de pseudoinformații, de campanii tv – fie ele și mascate și de imagini oribile. În opinia noastră, Știrile de la TVRM trebuie să ofere îndeosebi informații exacte și obiective, din domeniile care îl privesc direct pe cetățean, prezentate fără

„parțialitate” și „netendențios” și fără „decorațiuni” eclectice. Societatea românească are nevoie de o revenire deplină la stabilitate, siguranță și dezvoltare, care să-i permită să-și atingă obiectivele naționale fundamentale: relansarea economică, asanarea vieții publice, creșterea nivelului de trai și, desigur, integrarea în structurile europene și euroatlantice. În împlinirea unor asemenea deziderate, mass-media poate să joace un rol care, fiind atât de important, trebuie să fie și constructiv.

TVRM se consideră parte a acestui curent de opinie și se va strădui să-l exprime cât mai bine.

Echipa noastră este foarte tânără. Ea va realiza însă Știri mature și echilibrate. Primul pas a fost acest program zilnic, care se difuzează la orele 18,30. Vor urma alți pași pentru a culmina cu un sistem coerent de știri, care să acopere cu regularitate cele 24 de ore zilnice de emisie ale TVRM.

Antena Postului TVRM conectată la satelit

Știri din țară
și din întreaga lume
pentru cele mai largi
categorii
de telespectatori

Biblioteca situată în edificiul
Universității Spiru Haret din
Splaiul Independenței nr. 313

• Puncte de vedere • Puncte de vedere • Puncte de vedere

Considerații de ordin juridic la problema impozitului pe venitul global

Conf.univ.dr. Emil BĂLAN
Facultatea de Drept a Universității Spiru Haret

Cu mai bine de un an și jumătate în urmă, cu surle și trâmbițe, conducerea executivă a țării a început campania de convingere a maselor că reforma trebuie să cuprindă și veniturile celor care trăiesc din salarii, onorarii, închirierile de locuințe, drepturi de autor etc., întrucât așa este modern, democratic, european, ce mai – altfel nu se mai poate!

Cu bani de prin fonduri străine, rambursabile sau nu, cu „înțelepți” de afară (musai!) pe post de consultanți, plătiți din aceste fonduri la nivel european, deh!, s-a conturat un plan de reformare a sistemului de impozitare a veniturilor care să elimine reminiscențele „cripto-comuniste” din sistemul românesc.

De neînțeles este faptul că o reformă de asemenea amploare, într-un stat social, cum este proclamată România prin art. 1 alin. 3 din Constituție, a fost delegată spre soluționarea guvernului, prin ordonanță, iar „opera” acestuia nu și-a găsit locul, până la sfârșitul legislaturii, pe ordinea de zi a Parlamentului, pentru a fi dezbătută de forumul politic legislativ suprem al țării, cel care trebuie să exprime, prin

delegare, voința suverană a poporului.

Într-un mediu normativ extrem de fluid, (chiar haotic), mult mai dinamic decât puterea de asimilare a dreptului de către corpul social, actul normativ care face obiectul dezbaterii de față – Ordonanța Guvernului nr. 73/1999 privind impozitul pe venitul global – izbutește „performanța” de a extinde instabilitatea și asupra relațiilor sociale care îl privesc pe individul trăitor din muncă salarizată. Cum? Foarte simplu: veniturile oamenilor realizate prin munca desfășurată clipă de clipă, zi de zi și plătite lunar (în cele mai multe cazuri) nu mai sunt certe, sigure, ci provizorii. Legea le supune impozitării lunare anticipate, provizorii (în procente de până la 40%), dar, dezamăgire! – ceea ce-ți rămâne ție lefegiu, autor, executant al unei profesii liberale, este un venit provizoriu și nu definitiv, întrucât, la fine de an, urmează globalizarea, însumarea tuturor veniturilor și corectarea impozitului.

Într-o țară în care salariul mediu este în jur de 100\$ pe lună, realizarea mai multor activități, prin folosirea pentru muncă a timpului liber al persoanei, este un lucru firesc și necesar.

Globalizarea presupune aplicarea

grilei de impozitare la sfârșitul anului, la veniturile însumate, cu alte cuvinte, adăugarea la impozitul plătit lunar provizoriu (anticipat ce-i drept, cum cinic proclamă ordonanța) a altor sume datorate bugetului public. Așa încât, viața lefegiului se relativizează și mai mult: Omul trăiește un provizorat de minimum un an calendaristic: veniturile sale nete lunare sunt provizorii și, deci, și ceea ce poți face cu ele devine relativ, provizoriu, supus condiției diminuării, corectării, rectificării prin globalizare, prilej cu care, în fapt, se petrece o urcare pe scara de impozitare a veniturilor însumate, față de diversitatea tranșelor de venit (ceea ce a fost impozitat cu procente de 15, 25, 35% urcă inevitabil la 40%, datorită principiului proporționalității stabilit de lege).

Ce se realizează prin acest sistem copiat trunchiat de la țări dezvoltate economic (prin renunțarea deliberată la o seamă de deduceri din venitul impozabil, deduceri aplicabile în acele țări), sistem

implementat cu costuri enorme de o economie șubrezită de atâta adaptare la cerințele globalizării? Răspunsul este simplu și banal: supraimpozitarea celui de-al doilea și a următoarelor venituri realizate de o persoană, față de cel de la locul de muncă de bază. Nimic nou sub soare: o astfel de politică publicată s-a aplicat în sistemul fiscal românesc și în urmă cu 5-7 ani într-un mod mult mai simplu: printr-un spor de 30% aplicat impozitului altui venit decât cel de la locul de bază.

Dar, spre deosebire de acel sistem, cel de acum pare a fi mai perfid și periculos sub raport social, în același timp, introducând provizoratul în veniturile lunare și, implicit în viața omului, căreia i se impune dimensiunea contabilă, anuală, aidaoma unei activități economice.

Deci, se cuvine acordată realmente o mare atenție acestui nou proces care se apropie, venind inevitabil globalizarea veniturilor! Și dacă concetățenii noștri nu și-au pus bani deoparte pentru surplusul de impozit, trebuie s-o facă imediat, întrucât, se știe, bugetul statului nu iartă!

N.B. Doresc să fiu bine înțeles: nu pledez împotriva reformei în oricare domeniu social, ci consider necesară urgenta armonizare legislativă cu normele europene. Sunt însă împotriva copierii trunchiate și a insuficienței adaptării a reformelor la realitățile mediului socio-economic și cultural românesc.

Opinia
națională

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ ESTE EDITATĂ
DE FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MĂINE.

Revista se poate procura prin abonament la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.

Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol-B.C.R. – Sucursala Unirea.

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA
FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MĂINE

Publicația OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

Telefoane:

410.39.11 și

410.39.13,

interioare:

117, 122

Fax: 411.33.84

Anul Brâncuși

125 de ani de la nașterea genialului artist care a deschis artei românești drumul spre universalitate

„Ceea ce vă dăruiesc eu este bucurie curată”

• Frumosul este echilibrul absolut. • Artă nu face decât să înceapă continuu... • Artă – poate cea mai desăvârșită, a fost concepută în timpul copilăriei (umanității). Căci omul primitiv uita de grijile cele domestice; și lucra cu multă voință. Copiii posedă această bucurie primordială. Eu aș vrea să redeștept sentimentul acesta în sculpturile mele. • Când nu suntem copii, suntem deja morți. • Nu căutați formele obscure – sau mistere. Căci ceea ce vă dăruiesc eu este bucurie curată. • Lucrurile nu sunt chiar atât de greu de făcut; însă ceea ce este greu – cu adevărat, e să ne punem în starea de a le face. • Simplitatea în Artă este, în general, o complexitate rezolvată. Pericolul simplității este grosieritatea. • Artă trebuie să apropie – iar nu să depărteze; să umple, iar nu să sape prăpastii, în bielele noastre spirite și așa destul de răscolite de întrebări. • Nu uita niciodată că ești artist. Nu îți pierde curajul; și nu îți fie spaimă de nimic; căci vei ajunge la țel. • În artă nu trebuie să existe străini. • Oamenii trebuie să învețe să se joace, din nou, cu animalele tinere. • Rațiunea de a fi a artiștilor este aceea de a revela frumusețile lumii. • Nu cred în suferința creatoare. • Plăcerea cu care lucrează artistul este însăși inima artei sale. Fără inimă – nu există Artă!... Cea dintâi condiție este să îți placă ție, să îndrăgești și să iubești bucuria ta. Iar prin bucuria ta să oferi bucurie și celorlalți... • A vedea în depărtare este o problemă, însă a ajunge acolo... rămâne o cu totul altă chestiune. • Dacă artă trebuie să intre într-o comuniune cu Natura, ca să îi exprime principiile, trebuie să îi urmeze, însă, și exemplul creației. Materia trebuie să își continue viața naturală și după ce au intervenit mâinile sculptorului. Rolul plastic pe care materia îl îndeplinește în mod firesc, trebuie continuu descoperit și păstrat. A-i da un alt sens decât acela pentru care merită de la Natură, înseamnă a o ucide.

Lemnul, de exemplu, este în sine și sub toate aspectele sculptural. Nu trebuie să-l distrugem, nu trebuie să-i dăm o asemănare obiectivă cu ceva ce natura a făcut dintr-un alt material. Lemnul își are propriile-i forme, caracterul său individual, expresia sa naturală; să dorești să-i transformi calitățile înseamnă să-l nimicești, să-l faci steril. Același lucru se întâmplă și cu alte materiale ca piatra, marmora sau metalele; și ele trebuie să-și continue viața lor proprie, când gândul și truda artistului le preface din sculpturi naturale, în sculpturi artificiale.

Materia nu trebuie folosită pur și simplu, pentru a satisface scopul artistului, nu trebuie supusă unei idei

preconcepute și unei forme preconcepute. Materia însă trebuie să sugereze (uneori) subiectul și forma. Și ambele trebuie să vină din interiorul materiei, iar nu să fie impuse din afară. • În general, sculptorii procedează cu materia prin adăugire, atunci când ar trebui să acționeze, de fapt, asupra ei, prin scădere. Să folosești un material moale și să continui să adaugi la el, până ce este atinsă forma preconceptată, și să o aplici asupra unui alt material, permanent și solid, este o crimă împotriva naturii. Toate materialele dețin în ele

Din Jurnalul de creație al artistului

însele sculptura pe care omul o dorește; el trebuie să trudească, însă, și să o scoată, el mimând acel material de prisos, care o acoperă.

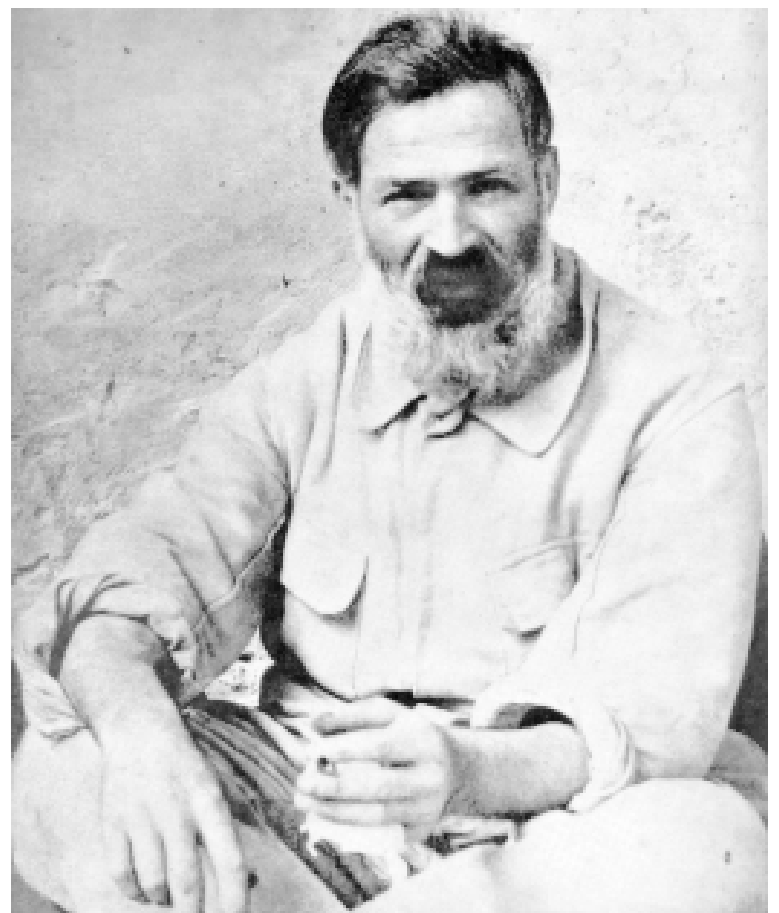
Sculptura rămâne o expresie a acțiunii Naturii.

Artistul trebuie să știe să scoată la suprafață ființa din interiorul materiei și să fie unealta care dă la iveală însăși esența cosmică, într-o existență cu adevărat vizibilă. • Cioplirea directă („la taille directe”) este adevăratul drum în sculptură, pentru cei care au știut să meargă. Și, în definitiv, cioplirea directă sau indirectă nu însemnează nimic. Ceea ce contează este...opera desăvârșită.

• Materialele nu trebuie să fie silite să vorbească în limba noastră...ci trebuie să le aducem până la acel punct, unde alții vor înțelege limba lor. Nu poți să faci tot ceea ce vrei, faci numai ceea ce te lasă materialele. Nu poți face din marmură ceea ce ai face din lemn; și nici din lemn ce ai face din piatră. • Eu am sfârșit de mult cu manipularea noroiului sau a lutului, în plastică. Și nu găsesc nici o vigoare și nici o măreție în argilă. Am căutat piatra puternică și monolitică... Este cu totul imposibil ca să exprimi astăzi ceva real, doar prin imitarea suprafeței exterioare. Ceea ce este real este numai esența. Iar dacă te apropii de esența reală a lucrurilor, ajungi la simplitate.

• Misiunea artei este să creeze bucurie; și nu se poate crea artistic, decât în echilibru și în pace sufletească. Iar pacea se obține prin renunțare. La paix et la joie. La joie et la paix.Voila!... • Nu trebuie să fie respectate sculpturile mele. Trebuie să le iubești și să ai dorința să te joci cu ele. Eu doresc să sculptez forme care pot oferi

bucurie oamenilor. • Sculpturile mele sunt chiar și pentru orbi. • Artă trebuie să fie eliberată de sentimentalisme – ca și de narcoticul religios. • Nu îmi doresc câtuși de puțin o operă completă. Aceasta ar fi exact ca un monument pentru cei morți – în vreme ce eu mă simt angrenat la o muncă cu mult mai grea. • A fi isteț este ceva, însă a fi onest este un lucru cu mult mai demn. • Disprețuiți formele umflate – în plastică. • Există un scop în toate lucrurile – însă pentru a ajunge la el, trebuie să ne detașăm de noi înșine. • Proporția interioară este ultimul adevăr inerent în absolut toate lucrurile. • Artă trebuie să odihnească și să vindece contrarietățile interioare ale omului. Aceste contrarietăți derivă din însuși destinul lui și din tragedia lui... Artă are și această misiune terapeutică: Să ne amintim numai de Catharsisul aristotelic. • Artiștii sunt aceia care au ucis Artă. • Din formele pe care le-am privit îndelung eu am croit alte forme noi – în marmoră sau în bronz (...) Când nu mai pozezi decât arma formei, trebuie să cobori profund și îndelung în subiect. Să cobori pe urmă, cu subiectul în tine, până ce îi descoperi Ideea... Numai după aceea, poți sili mâna să se supună

gândurilor tale. Și – astfel – mâna ajunge să...cugete. • Eul van al individului ar trebui să fie dizolvat. Căci numai prin eliminarea integrală a acestuia se poate descoperi și revela principiul ascuns și profund: ADEVĂRUL care se află, constant, în toate fenomenele. Dacă omul reușește să își elimine Eul, atunci el va fi cu totul capabil să asculte bătăile inimii Naturii, ca și tainele Ei... • Cine nu iese din Eu, n-atinge Absolutul și nu descifrează nici Viața. • Trebuie să cauți,

întotdeauna, și să găsești o detașare de tine însuși... • În sufletul meu nu a fost niciodată loc pentru invidie, nici pentru ură, ci numai pentru bucuria pe care o poți culege de oriunde și oricând. Cred că ceea ce ne face să trăim cu adevărat, este sentimentul permanentei noastre copilării, în viață. • Artă trebuie să apropie – iar nu să depărteze; să umple, iar nu să sape prăpastii, în bielele noastre spirite și așa destul de răscolite de întrebări.

Gândurile unui arhitect la o ilustră aniversare

Dr.arh. Emil CREANGĂ,
Facultatea de Arhitectură și Urbanism, Universitatea Spiru Haret

Am intrat în noul mileniu cu **Anul Brâncuși**, aniversând pe 19 februarie, 125 de ani de la nașterea genialului artist care a deschis artei românești drumul spre universalitate.

Desfășurarea acestui eveniment a fost prefațată de începutul *sfârșitului* lucrărilor de restaurare a **Coloanei fără sfârșit**, de ciudata odiseea a **Domnișoarei Pogany** pe continentul nord-american sau, într-un stil specific onora din noi, ce vizează demolarea miturilor, a istoriei, sau a marilor valori naționale, de redeschiderea dosarului ce pune în discuție paternitatea unor opere brâncușiene ce au ilustrat ediția critică a *Luceafărului* eminescian apărută în ultimul an.

Debutând în mod firesc la Târgu Jiu, manifestările au continuat apoi la scară națională prin expoziții cu fotografii și documente originale, prin evocări și dezbateri ce au avut loc la Academia Română, la Institutul de Istoria Artei *G. Oprescu* al Academiei Române, sau prin deschiderea unui **Cabinet Brâncuși** la Muzeul Național de Artă.

În București, evenimentele au inclus și o slujbă de pomenire la Patriarhia Română și inaugurarea **Pieței Brâncuși**, ambientată cu bustul în bronz al artistului, realizat de Mihaela Petreșcu.

Aniversările vor continua, în paralel (cel puțin așa sper), cu clarificarea controversei apărute în ultima vreme în legătură cu așa-zisul *caz Brâncuși* și cu finalizarea lucrărilor de restaurare începute la Târgu Jiu.

Cei interesați cunosc istoria și demersul conceptual ce a însoțit geneza acestui ansamblu, desăvârșit prin amplasarea atentă a celor trei monumente (**Masa tăcerii**, **Poarta Sărutului**, **Coloana fără sfârșit**), într-o *minunată grădină*, după cum mărturisesc autorul lor.

Artistul a urmărit să ilustreze ritualul mării treceri a sufletului tânărului mort nelumit-ostașul erou al Primului război mondial – prin **Poarta lumilor** (**Poarta Sărutului**) și urcarea la cer pe stâlpul de nuntă funerară

reprezentat de **Coloana fără sfârșit** (vezi Ion Pogorilovschi).

Trecerea timpului, nepăsarea și inconștiența onora din noi, au adus grave amputări cadrului natural și ambianței cu specific brâncușian ce susține perceperea mesajului spiritual dorit.

Amplasamentul pentru **Masa Tăcerii** a fost ales de artist pe malul Jiului, în apropierea podului ce amintește de luptele desfășurate în zonă în 1916. Din acest loc, străjuit de Munții Parâng, pornind de la **Masa Tăcerii**, Brâncuși propunea un traseu spiritual-filosofic ce viza **Coloana fără sfârșit**, trecând pe sub **Poarta Sărutului**, traversând virtual altarul Bisericii Sfinții Petru și Pavel într-un demers creștinesc ce cumula semnificația și simbolistica celor trei monumente și care s-a dorit a fi: **Calea Eroilor**.

Decizia autorităților de cândva a izolat **Masa Tăcerii** prin autorizarea de a ridica o *cortină de beton* în preajma monumentului (vezi Barbu Brezianu) sau prin respingerea opțiunii pentru o eventuală deviere locală a Jiului, distrugând în acest mod ambianța *firescă* dorită de autor.

Gafele au continuat prin intervenții aberante și arbitrare ce au alterat cadrul natural al *grădinii publice* ce adăpostea ansamblul. Astfel, zona verde ce înconjură **Masa Tăcerii** a fost *decorată* prin plantare în imediata apropiere a monumentului a unor merisori, ce descriu un traseu circular specific grădinilor franceze (observația aparține criticului de artă Serge Feuchereau), în timp ce drumul simplu de pământ, presărat cu pietriș de râu, dorit de artist, a ajuns să fie asfaltat pe o anumită porțiune și decorat în carouri de culoare albă.

Agresiunea împotriva peisajului brâncușian a modificat, treptat, atmosfera filtrată de *matricea stilistică* cu specific național ce urma să însoțească traseul pe **Calea Eroilor**.

Astfel, în dezacord cu modelul conceptual propus de artist, parcursul este punctat de o serie de indicatoare total

străine ca formă și fond, conținând o serie de licențe în denumirea monumentelor (*Masa Dacică sau L'arc du Baiser*).

Spațiul din jurul **Coloanei fără sfârșit**, cândva plantat din belșug pe baza unui plan întocmit de arhitectul peisagist al Curții Regale, conform dorinței lui Brâncuși, a ajuns astăzi practic defrișat, impunându-se refacerea rapidă a sa.

Dacă aceste observații, într-un fel sau altul, își pot găsi un posibil și parțial răspuns, povestea celor trei linii de cale ferată, care întretaie traseul imaginat a fi **Calea Eroilor**, așteaptă cred un final.

Pe amplasamentul situat în *Vechiul Târg al Fânului*, Brâncuși a dorit și a indicat amplasarea **Coloanei fără sfârșit**. Dezvoltarea urbană haotică ce a urmat a neglijat acest amănunt, astfel încât, astăzi, această situație, total anacronică, este percepută ca pe un râu cu care ne-am obișnuit și pe care îl acceptăm ca atare.

Și totuși, încă de acum 20 de ani, a fost exprimat un punct de vedere care ar putea rezolva în parte această situație.

Isamu Noguchi, un elev și discipol al lui Brâncuși, pornind de la un pelerinaj întreprins la Târgu Jiu, în anul 1981, a propus un proiect ce, în principal, viza realizarea unui pasaj subteran pietonal, cu o pantă foarte lină, dimensionat și decorat în spiritul atmosferei brâncușiene, care urma să preia pe o anumită porțiune traseul **Calea Eroilor**.

Pasajul urma să pornească de la o anumită distanță din fața Bisericii Sfinții Petru și Pavel, trecând pe sub cele trei linii de cale ferată, oferind apoi o impresiionantă și dinamică perspectivă ascendentă pentru **Coloana fără sfârșit**.

Ignorată vreme de două decenii, această propunere este mai actuală ca oricând, oferind o soluție de rezolvare a acestei nedorite intersecții între **Calea Eroilor** și calea ferată, rod al agresiunii urbane în spațiul acestor ansambluri brâncușian.

La finalul acestor *gânduri*, sunt convins de necesitatea unei atitudini a celor care astăzi gestionează soarta culturii și a patrimoniului național în care să nu primeze *ipostaza actoricească*, des întâlnită până nu demult, ci respectul de fond față de valorile patrimoniului cultural național.

